

Proces inwestycyjno-budowlany dla instalacji OZE

Wydanie 2.

Przejdź do produktu na **ksiegarnia.beck.pl**

Rozdział I. Przedsięwzięcia OZE

Odnawialne źródła energii (energia wiatrowa, słoneczna, hydroelektryczna, energia oceanów, energia geotermalna, biomasa i biopaliwa) stanowią alternatywę dla energii konwencjonalnej, opartej głównie na wykorzystaniu paliw kopalnych, i przyczyniają się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zróżnicowania dostaw energii i **zmniejszania zależności energetycznej od niepewnych i niestabilnych rynków paliw kopalnych** (zwłaszcza ropy i gazu).

Rozważania dotyczące OZE warto rozpocząć od odwołania się do ustawowych definicji tych źródeł. Obecnie OZE zdefiniowane są głównie w 2 aktach – unijnej dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii i OdnŹródłaEnU, która wdraża dyrektywę unijną do krajowego porządku prawnego.

1. Podstawy prawne i geneza OZE – regulacje unijne

Zgodnie z art. 194 TFUE celem polityki energetycznej UE jest m.in. **promowanie rozwoju nowych i odnawialnych form energii**, aby lepiej dostosować cele w zakresie zmiany klimatu do nowej struktury rynku i lepiej je w tej strukturze uwzględnić.

Pierwsze działania w tym zakresie podejmowano już w latach 90. – po przyjęciu w 1997 r. przez Komisję Europejską Białej Księgi „Energia dla przyszłości: odnawialne źródła energii”¹, UE wyznaczyła sobie cel, zgodnie z którym do 2010 r. ze źródeł tych miało pochodzić 12% użytkowanej energii ogółem. Miały one zaspokajać 22,1% zapotrzebowania na energię elektryczną.

Ważne

Orientacyjne cele dla poszczególnych państw członkowskich zapisano w dyrektywie 2001/77/WE, jednak brak postępu w osiąganiu celów na 2010 r. skłonił UE do przyjęcia obszerniejszych ram prawnych.

Geneza OZE w ostatnich latach jest ściśle związana z przyjęciem przez Parlament Europejski i Radę 23.4.2009 r. dyrektywy 2009/28/WE (tzw. dyrektywa RED). Dyrek-

¹ COM (1997) 0599.

tywa ta **zmieniła i uchyliła wcześniejsze dyrektywy**: 2001/77/WE i 2003/30/WE oraz ustanowiła **wspólne zasady dotyczące wykorzystania energii odnawialnej w UE**, a także ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz promowania bardziej ekologicznego transportu. Na mocy dyrektywy 2009/28/WE dla wszystkich państw UE ustalono wiążące cele krajowe zmierzające do osiągnięcia do 2020 r. ogólnego udziału odnawialnych źródeł energii na poziomie **20% całkowitego zużycia energii w UE** oraz na poziomie **10% energii zużywanej w sektorze transportu**. Dyrektywa ta wprowadziła również definicje odnawialnych źródeł energii.

Ważne

Wdrożenie dyrektywy do polskiego porządku prawnego nastąpiło na mocy OdnŹródłaEnU.

W ramach szerszej strategii unii energetycznej² 30.11.2016 r. Komisja Europejska opublikowała poprzedni pakiet ustawodawczy zatytułowany „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”³. W grudniu 2018 r. weszła w życie zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii – dyrektywa PEiR (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych, w której propaguje się wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych dzięki m.in. dalszemu rozwijaniu źródeł odnawialnych w sektorze energii elektrycznej (tzw. dyrektywa RED II). Obecnie nadal trwają prace nad wdrożeniem dyrektywy do polskiego porządku prawnego.

Uzgodniony cel na rok 2030 zakłada, że do tego czasu 32% zużycia energii w UE ma pochodzić z OZE. W lipcu 2021 r., w związku z nowymi ambicjami UE w dziedzinie klimatu, zaproponowano państwom członkowskim UE zmianę celu na 40% do 2030 r. Obecnie trwają też rozmowy na temat przyszłych ram polityki na okres po 2030 r.

Działania podejmowane na poziomie unijnym mają na celu uczynić UE światowym liderem w dziedzinie OZE, a w perspektywie do 2050 r. sprawić, by Europa stała się **kontynentem neutralnym dla klimatu** dzięki dostarczaniu czystej, przystępnej cenowo i bezpiecznej energii.

2. Katalog OZE

Przez pojęcie odnawialnego źródła energii należy rozumieć odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące (art. 2 pkt 22 OdnŹródłaEnU):

- 1) energię wiatru,
- 2) energię promieniowania słonecznego,
- 3) energię aerotermalną,
- 4) energię geotermalną,
- 5) energię hydrotermalną,
- 6) hydroenergię,

² COM (2015) 0080 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:1bd46c90-bdd4-11e4-bbe1-01a-a75ed71a1.0001.03/DOC_1&format=PDF (dostęp: 16.1.2023 r.).

³ COM (2016) 0860 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:fa6ea15b-b7b0-11e6-9e3c-01a-a75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF (dostęp: 16.1.2023 r.).

- 7) energię fal, prądów i pływów morskich,
- 8) energię otrzymywaną z biomasy,
- 9) biogazu,
- 10) biogazu rolniczego,
- 11) biopłynów.

Ważne

Zawarty w OdnŹródłaEnU katalog odnawialnych źródeł energii jest katalogiem zamkniętym, zatem tylko wskazane tam źródła mogą zostać uznane za źródła odnawialne.

Najpopularniejszymi źródłami OZE w Polsce (wg zainstalowanej mocy)⁴ są:

- 1) energia wiatrowa,
- 2) energia słoneczna,
- 3) biomasa,
- 4) hydroenergia,
- 5) biogaz.

Biogaz jest gazem uzyskanym z biomasy, w szczególności z instalacji przeróbki odpadów zwierzęcych lub roślinnych, oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów.

Rozróżniamy również **biogaz rolniczy**, który jest gazem otrzymywanym w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych, odpadów lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, lub biomasy roślinnej zebranej z terenów innych niż zaewidencjonowane jako rolne lub leśne, z wyłączeniem biogazu pozyskanego z surowców pochodzących ze składowisk odpadów, a także oczyszczalni ścieków, w tym zakładowych oczyszczalni ścieków z przetwórstwa rolno-spożywczego, w których nie jest prowadzony rozdział ścieków przemysłowych od pozostałych rodzajów osadów i ścieków (art. 2 pkt 1 i 2 OdnŹródłaEnU).

Biomasa oznacza ulegającą biodegradacji część produktów, odpadów lub pozostałości pochodzenia biologicznego z rolnictwa, w tym substancje roślinne i zwierzęce, z leśnictwa i związanych działów przemysłu, w tym rybołówstwa i akwakultury, przetworzoną biomasę, w szczególności w postaci brykietu, peletu, toryfikatu i biowęgla, a także ulegającą biodegradacji część odpadów przemysłowych lub komunalnych pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, w tym odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków, w szczególności osadów ściekowych, zgodnie z OdpadyU w zakresie kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów (art. 2 pkt 3 OdnŹródłaEnU).

Hydroenergia, a więc energia pozyskiwana z wody, jest to, zgodnie z ustawową definicją, energia spadku śródlądowych wód powierzchniowych, z wyłączeniem energii uzyskiwanej z pracy pompowej w elektrowniach szczytowo-pompowych lub elektrowniach wodnych z członem pompowym. Przez to pojęcie najczęściej będziemy rozumieć elek-

⁴ Zob. https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/Energetyka/Wykorzystanie_energii_ze_zrodel_odnawialnych/Publikacja_na_BIP_MKiS_-_III_kwartal_2022_r.pdf (dostęp: 16.1.2023 r.).

rownie wodne korzystające z energii spadku rzek lub ich spiętrzenia przy zastosowaniu zapory.

W OdnŹródłaEnU nie zawarto definicji **energii wiatru oraz energii promieniowania słonecznego**. Energia z wiatru jest wytwarzana przede wszystkim przez elektrownie wiatrowe, będące instalacją służącą do wytwarzania energii z wiatru. Definicję tej instalacji znajdziemy w art. 2 pkt 1 InwElektrWiatrU⁵. Zgodnie z nim elektrownia wiatrowa jest to instalacja odnawialnego źródła energii, składająca się z części budowlanej stanowiącej budowlę w rozumieniu PrBud oraz urządzeń technicznych, w tym elementów technicznych, w której energia elektryczna jest wytwarzana z energii wiatru, o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu art. 2 pkt 19 OdnŹródłaEnU. Rozróżniamy **elektrownie wiatrowe zlokalizowane na lądzie oraz morskie elektrownie wiatrowe (offshore)**.

Energia ze słońca, podobnie jak energia z wiatru, nie została zdefiniowana w OdnŹródłaEnU. Instalacje, których celem jest przetwarzanie promieni słonecznych w energię elektryczną, to właśnie instalacje/elektrownie fotowoltaiczne. W aktach rangi ustawowej również jednak nie znajdziemy definicji elektrowni fotowoltaicznej (czy w skrócie fotowoltaiki). Elektrownia fotowoltaiczna składa się głównie z paneli fotowoltaicznych. Są to elementy krzemowe płyt półprzewodnikowych, które pod wpływem promieniowania słonecznego działają jako generatory energii elektrycznej. Wraz ze stolami konstrukcyjnymi, mocowaniem do gruntu oraz innymi elementami tworzą elektrownie/instalacje fotowoltaiczne.

Katalog odnawialnych źródeł energii ma zostać w najbliższym czasie poszerzony o biometan i wodór odnawialny. Rozwiązania w tym przedmiocie zaproponowane zostały w rządowym projekcie zmiany ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw⁶. Duży nacisk w procedowanej zmianie kładziony jest zwłaszcza na stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi biometanowni w Polsce.

Biometan, zgodnie z proponowaną definicją, która ma zostać zawarta w art. 2 pkt 3c OdnŹródłaEnU, to gaz uzyskany z biogazu, biogazu rolniczego lub wodoru odnawialnego, poddanych procesowi oczyszczenia, wprowadzany do sieci gazowej lub transportowany w postaci sprężonej albo skroplonej środkami transportu innymi niż sieci gazowe lub wykorzystany do tankowania pojazdów silnikowych bez konieczności jego transportu.

Zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania biometanu mają być w dużej mierze podobne do zasad obowiązujących wytwórców biogazu.

Wodór odnawialny, zgodnie z proponowaną definicją, która ma zostać zawarta w art. 2 pkt 36a OdnŹródłaEnU, to wodór wytworzony w instalacji odnawialnego źródła energii z energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii, przy czym przez wytwarzanie wodoru odnawialnego należy również rozumieć uzyskanie wodoru odnawialnego w procesie elektrolizy.

⁵ Dyrektywa 2001/77/WE.

⁶ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw, Druk UC99.

3. Etapy procesu inwestycyjno-budowlanego przedsięwzięcia OZE

Realizacja przedsięwzięcia OZE zależy od typu danego przedsięwzięcia oraz od jego mocy – a więc ilości energii elektrycznej, jakie może wytworzyć dana instalacja.

W OdnŹródłaEnU **nie uregulowano samego procesu inwestycyjno-budowlanego** dla instalacji OZE. Dlatego też budowa danego typu instalacji będzie wymagała przejścia standardowej procedury inwestycyjno-budowlanej i pozyskania niezbędnych decyzji administracyjnych na podstawie ustaw regulujących dane zagadnienia.

W większości przypadków **do realizacji instalacji OZE może być potrzebne uzyskanie następujących decyzji:**

- 1) decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- 2) decyzji o warunkach zabudowy lub alternatywnie konieczność wprowadzenia zmian w MPZM,
- 3) pozwolenia na budowę lub zgłoszenia,
- 4) pozwolenia na użytkowanie.

Wytwórca energii z OZE musi wywiązać się z wielu obowiązków. Zgodnie z przepisami OdnŹródłaEnU obowiązki wytwórców różnią się w zależności od mocy danej instalacji, czyli od tego czy jest to:

- 1) mikroinstalacja,
- 2) mała instalacja,
- 3) pozostałe instalacje.

Więcej na temat definicji zawartych w OdnŹródłaEnU oraz obowiązków wytwórców z danego typu instalacji piszemy w rozdziale VIII.

Ważne

Finalnym etapem procesu inwestycyjno-budowlanego OZE jest udział w aukcjach OZE, będących obecnie obowiązującym systemem wsparcia wytwarzania energii z OZE (szerzej o aukcjach piszemy w rozdziale IX).

4. Zadania gminy a OZE

W SamGminU jako zadania własne gminy wskazano m.in. zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w szczególności w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz (art. 7 ust. 1 pkt 3 *in fine* SamGminU). Uszczegółowienie tych zadań nastąpiło w art. 18 ust. 1 PrEnerg.

Do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy, zgodnie z art. 18 ust. 1 PrEnerg:

- 1) planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy;
- 2) planowanie oświetlenia znajdujących się na terenie gminy;

- a) miejsc publicznych,
 - b) dróg gminnych, dróg powiatowych i dróg wojewódzkich,
 - c) dróg krajowych, innych niż autostrady i drogi ekspresowe w rozumieniu DrPublU przebiegających w granicach terenu zabudowy,
 - d) części dróg krajowych, innych niż autostrady i drogi ekspresowe w rozumieniu AutostrPłatneU, wymagających odrębnego oświetlenia:
 - przeznaczonych do ruchu pieszych lub rowerów,
 - stanowiących dodatkowe jezdnie obsługujące ruch z terenów przyległych do pasa drogowego drogi krajowej;
- 3) finansowanie oświetlenia znajdujących się na terenie gminy:
- a) ulic,
 - b) placów,
 - c) dróg gminnych, dróg powiatowych i dróg wojewódzkich,
 - d) dróg krajowych innych niż autostrady i drogi ekspresowe w rozumieniu DrPublU, przebiegających w granicach terenu zabudowy,
 - przeznaczonych do ruchu pieszych lub rowerów,
 - stanowiących dodatkowe jezdnie obsługujące ruch z terenów przyległych do pasa drogowego drogi krajowej,
 - e) części dróg krajowych, innych niż autostrady i drogi ekspresowe w rozumieniu AutostrPłatneU, wymagających odrębnego oświetlenia;
- 4) planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy;
- 5) ocena potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych lub chłodniczych na obszarze gminy.

Wskazane powyżej zadania realizowane są przez gminę zgodnie z:

- 1) MPZP, a w przypadku braku takiego planu – z kierunkami rozwoju gminy zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 2) odpowiednim programem ochrony powietrza przyjętym na podstawie art. 91 PrOchrŚrod.

Ważne

Do zadań gminy należy planowanie zaopatrzenia w energię elektryczną, ale nie dostarczenie energii (zob. szerzej wyr. SN z 7.2.2002 r., I CKN 1002/99, Legalis). To właśnie planowanie zaopatrzenia w energię elektryczną może być jednym z kluczowych działań podjętych przez gminy mających na celu wsparcie rozwoju OZE.

Uprawnienia gminy w zakresie rozwoju OZE określono również w PlanZagospU. W ramach władztwa planistycznego gminie przysługują uprawnienia co do kształtowania wykorzystania OZE na jej terenie zarówno na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jak i MPZP. Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 13 PlanZagospU w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.

Ponadto, jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z OZE o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, w studium ustala się ich rozmieszczenie, z wyłączeniem:

- 1) wolnostojących urządzeń fotowoltaicznych, o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1000 kW, zlokalizowanych na gruntach rolnych stanowiących użytki rolne klas V, VI, VIz i nieużytki,
- 2) urządzeń innych niż wolnostojące (art. 10 ust. 2a PlanZagospU).

Zatem na etapie ustalania MPZP organy gminy uprawnione są do określenia, w zależności od potrzeb, **granic terenów pod budowę urządzeń**, o których mowa w art. 10 ust. 2a PlanZagospU oraz granic ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występowaniem znaczącego oddziaływania tych urządzeń na środowisko (szerzej o tym piszemy w rozdziale III).

Dodatkowo, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego na obszarze gminy jest jedną z przesłanek uzasadniających przystąpienie przez gminy do klastrów energii.

5. Formy współpracy przy wytwarzaniu energii z OZE

Jednym z narzędzi współpracy w wytwarzaniu energii z OZE są **klastry energii**. Rozwiązanie to jest bardzo często wykorzystywane do współdziałania gmin z lokalnymi przedsiębiorcami, będącymi zarówno wytwórcami energii, jak i podmiotami zainteresowanymi jej nabyciem na rynku lokalnym.

Celem klastrów energii jest **rozwój energetyki rozproszonej służącej poprawie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego** przy jednoczesnej maksymalizacji efektywności ekonomicznej. Klastry energii realizują ten cel w sposób przyjazny środowisku dzięki tworzeniu optymalnych warunków organizacyjnych, prawnych i finansowych umożliwiających wdrożenie najnowszych technologii przy uwzględnieniu miejscowych zasobów i potencjału energetyki krajowej⁷. Innymi słowy, **członkowie klastra, w którego skład wchodzi zarówno producenci, jak i odbiorcy energii elektrycznej mają wzajemnie uregulować zasady zakupu i sprzedaży energii**.

Klaster (porozumienie) energii został zdefiniowany w OdnŹródłaEnU. Zgodnie z art. 2 pkt 15a OdnŹródłaEnU klaster energii to **cywilnoprawne porozumienie**, w skład którego mogą wchodzić:

- 1) osoby fizyczne,
- 2) osoby prawne,
- 3) podmioty, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 4–8 PrSzkolWyżN, a więc uczelnie, federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, instytuty naukowe PAN, instytuty badawcze działające na podstawie InstBadawU, międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych ustaw działające

⁷ Zob. https://www.gov.pl/documents/33372/436746/Klastry_energii_-_warto_wiedzie%C4%87_wi%C4%99cej.pdf (dostęp: 16.1.2023 r.).

na terytorium RP, PAU, inne podmioty prowadzące głównie działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły lub

- 4) jednostki samorządu terytorialnego.

Zakres działalności klastra (porozumienia) dotyczy wytwarzania i równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji lub obrotu energią z OZE lub z innych źródeł lub paliw, w ramach sieci dystrybucyjnej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV.

Obszar klastra nie może przekraczać granic:

- 1) jednego powiatu w rozumieniu SamPowiatU lub
- 2) pięciu gmin w rozumieniu SamGminU.

Ważne

Chociaż w OdnŹródłaEnU nie zostało to doprecyzowane, to wskazuje się, że klastery jako porozumienie powinny dotyczyć obszaru pięciu sąsiadujących ze sobą gmin.

Klaster energii to porozumienie, a nie odrębny podmiot na gruncie prawa. Czasem porównuje się go do spółki cywilnej, która na gruncie prawa *de facto* nie jest spółką, a umową. Klaster reprezentuje powołany w tym celu koordynator, którym jest:

- 1) spółdzielnia,
- 2) stowarzyszenie,
- 3) fundacja lub
- 4) wskazany w porozumieniu cywilnoprawnym dowolny członek klastra energii, tzw. **koordynator klastra energii**.

Koncepcja ta z zasady ma stwarzać bodźce inwestycyjne, gwarantując, z jednej strony, odpowiednio wysoki poziom cen zakupu energii od wytwórców zagregowanych w klastrze, a z drugiej strony, niższe niż poza klastrem koszty zakupu i dostawy energii ponoszone przez odbiorców.

Informacja o klastrach energii w OdnŹródłaEnU pojawia się jedynie w zmienionej treści art. 38 OdnŹródłaEnU. Zgodnie z nim operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, z którym zamierza współpracować klaster energii, jest zobowiązany do zawarcia z koordynatorem klastra energii umowy o świadczenie usług dystrybucji, o której mowa w art. 5 PrEnerg (art. 38 ust. 2 OdnŹródłaEnU). **Obszar działania klastra energii ustala się na podstawie miejsc przyłączenia wytwórców i odbiorców energii będących członkami tego klastra** (art. 38 ust. 3 OdnŹródłaEnU).

Drugą z form współdziałania są **spółdzielnie energetyczne, które zostały wprowadzone do OdnŹródłaEnU z dniem 29.8.2019 r.**

Przez spółdzielnię energetyczną rozumie się spółdzielnię w rozumieniu PrSpółdz lub SpółdzRolnU, której przedmiotem działalności jest wytwarzanie energii elektrycznej lub biogazu, lub ciepła, w instalacjach OZE i równoważenie zapotrzebowania energii elektrycznej lub biogazu, lub ciepła, wyłącznie na potrzeby własne spółdzielni energetycznej i jej członków, przyłączonych do zdefiniowanej obszarowo sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub sieci dystrybucyjnej gazowej, lub sieci ciepłowniczej (art. 2 pkt 33 OdnŹródłaEnU).

Członkami spółdzielni są podmioty, których instalacja jest przyłączona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej (art. 38c ust. 1a OdnŹródłaEnU).

Spółdzielnia energetyczna działa na obszarze jednego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego lub sieci dystrybucyjnej gazowej lub ciepłowniczej, zaopatrujących w energię elektryczną, biogaz lub ciepło wytwórców i odbiorców będących członkami tej spółdzielni, których instalacje są przyłączone do sieci danego operatora lub do danej sieci ciepłowniczej (art. 38c ust. 1 OdnŹródłaEnU). Obszar działania spółdzielni energetycznej ustala się na podstawie miejsc przyłączenia wytwórców i odbiorców będących członkami tej spółdzielni do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej lub sieci dystrybucyjnej gazowej, lub sieci ciepłowniczej (art. 38c ust. 2 OdnŹródłaEnU).

Spółdzielnia energetyczna musi spełniać łącznie następujące warunki:

- 1) prowadzić działalność na obszarze gminy wiejskiej lub miejsko-wiejskiej w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej lub na obszarze nie więcej niż trzech tego rodzaju gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą;
- 2) liczba jej członków musi być mniejsza niż 1000;
- 3) w przypadku gdy przedmiotem jej działalności jest wytwarzanie:
 - a) energii elektrycznej, łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii:
 - umożliwia pokrycie w ciągu roku nie mniej niż 70% potrzeb własnych spółdzielni energetycznej i jej członków,
 - nie przekracza 10 MW;
 - b) ciepła, łączna moc osiągalna cieplna nie przekracza 30 MW,
 - c) biogazu, roczna wydajność wszystkich instalacji nie przekracza 40 mln m³ (art. 38e OdnŹródłaEnU).

Spółdzielnia energetyczna może podjąć działalność po zamieszczeniu jej danych w wykazie spółdzielni energetycznych. Wykaz spółdzielni energetycznych prowadzi Dyrektor Generalny KOWR (art. 38f ust. 2 i 3 OdnŹródłaEnU).

Podstawa prawna:

- art. 2 pkt 1 InwElektrWiatrU,
- art. 2 pkt 2, 19 i 33, art. 3 pkt 15a, art. 38 ust. 2 i 3, art. 38c ust. 1, 1a i 2, art. 38e, 38f ust. 2 i 3 OdnŹródłaEnU,
- art. 1 OdpadyU,
- art. 5, 18 ust. 1 PrEnerg,
- art. 1 PrSpółdz,
- art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 – 8 PrSzkołWyż,
- art. 1 SpółdzRolnU,
- art. 194 TFUE.

Rozdział II. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla instalacji OZE

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach to jedna z pierwszych decyzji, jaką należy uzyskać **przed przystąpieniem do realizacji planowanego przedsięwzięcia OZE**. Decyzja ta ma kluczowe znaczenie – jeżeli planowana inwestycja nie będzie spełniać wymogów środowiskowych, nie będzie można jej zrealizować.

1. Rola decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla instalacji OZE

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach pełni rolę prejudycjalną wobec decyzji wskazanych w art. 72 ust. 1 ŚrodInfU. Wynika to również z art. 72 ust. 3 ŚrodInfU, zgodnie z którym decyzja ta jest dołączana **do wniosków o wydanie kolejnych decyzji inwestycyjnych**¹. Na prejudycjalną rolę decyzji środowiskowej wielokrotnie wskazywano w orzecznictwie.

Orzecznictwo

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach ma charakter „rozstrzygnięcia wstępnego” względem przyszłego zezwolenia na realizację konkretnego przedsięwzięcia inwestycyjnego i pełni wobec niego funkcję prejudycjalną (wyr. NSA w Warszawie z 13.12.2012 r., II OSK 1483/11, Legalis).

Zgodnie z art. 72 ust. 1 ŚrodInfU decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wydawana jest **przed uzyskaniem** następujących **decyzji inwestycyjnych, wymaganych na dalszym etapie inwestycji z zakresu OZE**:

- 1) decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych – wydawanych na podstawie PrBud,

¹ B. Rakoczy, Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Komentarz, Warszawa 2010.

- 2) decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – wydawanej na podstawie PlanZagospU,
- 3) zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych oraz zgłoszeniem zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części na podstawie PrBud.

2. Przedsięwzięcia OZE a oddziaływanie na środowisko

2.1. Pojęcie przedsięwzięcia

Przed przystąpieniem do procedury pozyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach należy **określić, czy jest ona potrzebna dla planowanego przedsięwzięcia OZE**. Wystąpienie o decyzję jest konieczne **wyłącznie dla przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko**, których lista zawarta jest w ZnacOddziałŚrodR. Nie jest więc wymagane dla wszystkich planowanych przedsięwzięć, a jedynie dla tych, które zostały zaliczone do grupy przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko.

Przez **przedsięwzięcie** rozumie się **zamierzenie budowlane lub inną ingerencję w środowisko** polegającą na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu, w tym również na wydobywaniu kopalin. Przedsięwzięcia powiązane technologicznie kwalifikuje się jako **jedno przedsięwzięcie** również wtedy, gdy są realizowane przez różne podmioty (art. 3 ust. 1 pkt 13 ŚrodInfU).

Orzecznictwo

Powiązaniem technologicznym jest taki związek pomiędzy inwestycjami, który powoduje, że wspólnie tworzą zorganizowaną całość w postaci jednej spójnej infrastruktury ukierunkowanej na ten sam cel gospodarczy. Powiązanie, o jakim mowa w tym przepisie, dotyczy również przedsięwzięć tego samego rodzaju i wykorzystujących tę samą technologię, choćby planowanych przez różne podmioty prawa (wyr. WSA w Rzeszowie z 25.3.2014 r., II SA/Rz 185/14, Legalis).

Regulacje dotyczące powiązań technologicznych przedsięwzięć oraz zawarte w ustawowej definicji „przedsięwzięcie” wskazanie, że przedsięwzięcia powiązane technologicznie kwalifikowane są jako jedno przedsięwzięcie, nawet gdy są realizowane przez inne podmioty, ma na celu uniknięcie sztucznego dzielenia przedsięwzięć, które z kolei ma na celu uciekanie przed obowiązkiem uzyskania decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych, czy też przeprowadzenia OOŚ. Pojęcie to znane jest w literaturze jako *salami slicing* (ang.). Tłumacząc termin wprost, zwrot ten oznacza „krojenie salami na plastry”.

Na gruncie ŚrodInfU termin *salami slicing* opisuje praktykę **sztucznego, wymuszonego dzielenia przedsięwzięć na dwa lub więcej mniejszych zamierzeń**, w celu uniknięcia konieczności uzyskania OOŚ. Każde z wydzielonych, mniejszych zamierzeń nie będzie samo kwalifikowane jako przedsięwzięcie mogące oddziaływać na środowisko, ponieważ nie spełnia parametrów nakazujących przeprowadzenie OOŚ. Wydzielenie takie jest jednak sztuczne i ma właśnie na celu uniknięcie przeprowadzenia tej oceny. Podział przedsięwzięć w celu uniknięcia przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko może mieć również formę wydzielenia etapów planowanej inwestycji.

Przykład

Dzielenie przedsięwzięć dotyczy najczęściej elektrowni fotowoltaicznych. W ich przypadku decyzja środowiskowa jest wymagana, gdy zajmują one obszar ponad 1 ha. Zdarza się jednak, że w celu uniknięcia OOS jedno przedsięwzięcie w zakresie fotowoltaiki dzielone jest na dwa mniejsze, np. zamiast elektrowni fotowoltaicznej, która zajmuje powierzchnię 1,5 ha, inwestor pozornie buduje dwie mniejsze elektrownie, o powierzchni 0,75 ha każda.

2.2. Podział przedsięwzięć wymagających uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Przedsięwzięcia, dla których konieczne jest uzyskanie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych, dzieli się na dwie podstawowe grupy:

- 1) przedsięwzięcia, które mogą **potencjalnie znacząco** oddziaływać na środowisko,
- 2) przedsięwzięcia, które mogą **zawsze znacząco** oddziaływać na środowisko.

Podział przedsięwzięć przedstawiono na schemacie 1.

Schemat 1. Podział przedsięwzięć wymagających uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Źródło: Opracowanie własne.

Przedsięwzięcia **mogące zawsze znacząco** oddziaływać na środowisko to grupa przedsięwzięć, dla których uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach możliwe jest dopiero po przeprowadzeniu OOS.

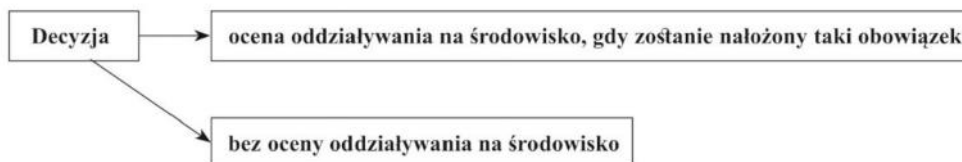
Przedsięwzięcia **mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko** to grupa przedsięwzięć, dla których uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest

możliwe również bez przeprowadzenia OOŚ. To, czy dla danego przedsięwzięcia przeprowadzenie OOŚ będzie konieczne, zależy od decyzji organu prowadzącego postępowanie w tej sprawie. W praktyce przedsięwzięcia zaliczone do tej grupy powodują sporo problemów.

Ważne

Dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zawsze należy wystąpić o decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. To, że dla danego przedsięwzięcia może nie być konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, nie oznacza, iż nie jest konieczne uzyskanie dla niego decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Schemat 2. Konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w przypadku decyzji wydawanej dla przedsięwzięć potencjalnie znacząco oddziaływających na środowisko

Źródło: Opracowanie własne.

Uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie jest konieczne dla każdego typu przedsięwzięcia. Przedsięwzięcia te określono w ZnacOddziałŚrodR, wydanym na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 60 ŚrodInfU. W § 2 ZnacOddziałŚrodR wskazano przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, czyli przedsięwzięcia zawsze wymagające przeprowadzenia OOŚ. W § 3 ZnacOddziałŚrodR określono przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których konieczność przeprowadzenia OOŚ będzie każdorazowo oceniana indywidualnie.

2.3. Przedsięwzięcia OZE mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć OZE mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zaliczono tylko instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii elektrycznej **energię wiatru o łącznej mocy nominalnej elektrowni nie mniejszej niż 100 MW** oraz lokalizowane na obszarach morskich RP (§ 2 ust. 1 pkt 5 ZnacOddziałŚrodR). Uzyskanie decyzji środowiskowej wraz z procedurą oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko będzie więc konieczne zawsze w przypadku:

- 1) elektrowni wiatrowych na lądzie, których łączna moc nominalna jest nie mniejsza niż 100 MW,
- 2) morskich elektrowni wiatrowych.

Do **przedsięwzięć OZE mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko** zaliczono:

- 1) elektrownie wodne (§ 3 ust. 1 pkt 5 ZnacOddziałŚrodR);
 - 2) pozostałe elektrownie wiatrowe (§ 3 ust. 1 pkt 6 ZnacOddziałŚrodR) inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 5:
 - a) lokalizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 OchrPrzyrodU z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie do zasilania znaków drogowych i kolejowych, urządzeń sterujących lub monitorujących ruch drogowy lub kolejowy, znaków nawigacyjnych, urządzeń oświetleniowych, billboardów i tablic reklamowych,
 - b) o całkowitej wysokości nie niższej niż 30 m (§ 3 ust. 1 pkt 6 ZnacOddziałŚrodR);
 - 3) instalacje do produkcji paliw z produktów roślinnych, a więc biogazownie, z wyłączeniem instalacji do wytwarzania biogazu rolniczego w rozumieniu OdnŹródłaEnU o zainstalowanej mocy elektrycznej nie większej niż 0,5 MW lub wytwarzających ekwiwalentną ilość biogazu rolniczego wykorzystywanego do innych celów niż produkcja energii elektrycznej (§ 3 ust. 1 pkt 47 ZnacOddziałŚrodR);
 - 4) elektrownie fotowoltaiczne, a więc zgodnie z nazewnictwem użytym w ZnacOddziałŚrodR zabudowę systemami fotowoltaicznymi, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż:
 - a) 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 OchrPrzyrodU, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 OchrPrzyrodU,
 - b) 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a
- przy czym **przez powierzchnię zabudowy rozumie się powierzchnię terenu zajęłą przez obiekty budowlane oraz pozostałą powierzchnię przeznaczoną do przekształcenia w wyniku realizacji przedsięwzięcia** (§ 3 ust. 1 pkt 54 ZnacOddziałŚrodR).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 OchrPrzyrodU formy ochrony przyrody, do których nawiązuje ZnacOddziałŚrodR, to:

- 1) parki narodowe,
- 2) rezerваты przyrody,
- 3) parki krajobrazowe,
- 4) obszary chronionego krajobrazu,
- 5) obszary Natura 2000,
- 6) użytki ekologiczne,
- 7) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Do przedsięwzięć mogących **potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko** zalicza się również przedsięwzięcia:

- 1) polegające na rozbudowie, przebudowie lub montażu realizowanego lub zrealizowanego przedsięwzięcia wymienionego w § 2 ust. 1 ZnacOddziałŚrodR i niespełniające kryteriów, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 1 ZnacOddziałŚrodR;
- 2) polegające na rozbudowie, przebudowie lub montażu realizowanego lub zrealizowanego przedsięwzięcia wymienionego w ust. 1, z wyłączeniem przypad-

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl